

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
مدیریت تحصیلی تکمیلی
گروه زبان و ادبیات فارسی

پایان نامه‌ی کارشناسی ارشد رشته‌ی زبان و ادبیات فارسی

تحلیل ساختار و مضمون داستانک‌های معاصر فارسی

استاد راهنما
دکتر تقی پورنامداریان

استاد مشاور
دکتر مریم شریف‌نسب

پژوهشگر
سمیه دولتیان

خرداد ۱۳۸۸

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

چکیده

کوتاه نویسی و ایجاز از قرن‌ها قبل در ادبیات جهان، به ویژه ادبیات مشرق زمین دیده می‌شود. از دهه‌ی ۷۰ بود که مینی‌مالیسم در هنرهای مختلف شکل گرفت و در نوع داستان کوتاه وارد شد و «هرچه کمتر، بهتر» را شعار خود قرار داد. در ایران نیز داستانک نویسی به این نظریه نزدیک شد، اما می‌توان تفاوت‌هایی را بین داستانک و داستان‌های مینی‌مال یافت. همچنین میان گزیده‌نویسی کلاسیک با جریان کوتاه‌نویسی دنیای ماشینیسم تفاوت‌های اساسی‌ای وجود دارد. این پژوهش به بیان تعریف‌های گوناگون و جایگاه داستانک، نظریه‌های موافقان و مخالفان و ساختار این نوع ادبی می‌پردازد. در ایران هنوز نویسندگان سرشناسی در این زمینه دیده نمی‌شوند. داستانک با طرح ساده، زمان و مکان محدود، به کارگیری گفت‌وگو به جای شخصیت‌پردازی و توصیف صحنه و استفاده از حداقل کلمات موجودیت می‌یابد. در فارسی، نویسندگان گاه بیان خاطره، طرح، لطیفه و... را با این نوع اشتباه می‌گیرند. از آنجا که آثار پدیدآمده‌ی مینی‌مالیستی در جهان با هم تفاوت دارند؛ کمتر می‌توان چارچوبی برای این نوع داستانی تعریف کرد، اما اصولی هم که وجود دارد، در داستان‌های نویسندگان مختلف به طور متفاوتی دیده می‌شود. دوری و گاه تفاوت برداشت از این اصول و تفاوت مضمون و تاندازه‌ای ساختار، موجب تفاوت داستانک با داستان‌های مینی‌مال غرب می‌شود. به سبب کمیت کم و تنوع نگارش داستانک در ایران هنوز نمی‌توان این دو را از هم جدا کرد. همچنین جامعه‌ی ایرانی تا جامعه‌ی مینی‌مال فاصله دارد و به همان نسبت داستانک با داستان مینی‌مال متفاوت است. هنوز ایران تسلیم دنیای ماشینیسم نشده است و تسلط تکنولوژی بر ادبیات داستانی آن به طور مطلق دیده نمی‌شود. این پژوهش به شیوه‌ی کتابخانه‌ای-توصیفی نوشته شده و داستانک و مینی‌مال طبق فرهنگ‌های موجود یکی دانسته شده، اما به تفاوت‌ها و شباهت‌های آنها نیز اشاره گردیده است.

واژگان کلیدی: داستانک، مینی‌مالیسم، ساختار، مضمون، نقد.

فهرست مطالب

پیشگفتار نوزده

فصل اول: کلیات

- ۱-۱. بیان مسئله ۱
۲-۱. ضرورت تحقیق ۲
۳-۱. پیشینه‌ی تحقیق ۲
۴-۱. اهداف تحقیق ۳
۵-۱. فرضیه‌های تحقیق ۳
۶-۱. روش تحقیق ۴

فصل دوم: مبانی نظری

- ۱-۲. پیدایش مینی‌مال ۶
۲-۲. ضرورت وجود مینی‌مالیسم ۱۵
۳-۲. داستانک ۱۹
۴-۲. هدف مینی‌مالیسم ۲۳
۵-۲. تفاوت مینی‌مالیست‌ها با سایر نویسندگان ۲۴
۶-۲. جایگاه خواننده‌ی مینی‌مالیسم ۲۹
۷-۲. مینی‌مالیسم از نگاه منتقدان ۳۰
۸-۲. مینی‌مالیسم در ایران ۳۳

فصل سوم: ساختار داستانک

- ۱-۳. مقدمه‌ی ساختار ۳۸
۲-۳. طرح ۴۰
۳-۳. ساختار ۴۱
۴-۳. ساختارگرایی ۴۳
۵-۳. اجزای داستان ۴۴
۱-۵-۳. مقدمه ۴۴
۲-۵-۳. کشمکش ۴۶
۳-۵-۳. تعلیق ۴۶
۴-۵-۳. بحران ۴۸
۵-۵-۳. نقطه‌ی اوج ۴۹
۶-۵-۳. گره‌گشایی ۴۹
۷-۵-۳. پایان ۵۰
۶-۳. عناصر داستانک ۵۳

۵۳۱-۶-۳ موضوع
۵۴۲-۶-۳ مضمون
۵۵۳-۶-۳ حقیقت‌مانندی
۵۷۴-۶-۳ زاویه دید
۵۷۱-۴-۶-۳ دیدگاه دانای کل نامحدود
۵۷۲-۴-۶-۳ دیدگاه دانای کل نمایشی
۵۷۳-۴-۶-۳ دیدگاه دانای کل محدود
۵۷۴-۴-۶-۳ دیدگاه اول شخص
۵۸۵-۴-۶-۳ دیدگاه تک‌گویی درونی
۵۸۶-۴-۶-۳ دیدگاه تک‌گویی بیرونی
۵۸۷-۴-۶-۳ دیدگاه دوم‌شخص
۵۸۸-۴-۶-۳ دیدگاه بدون راوی
۵۹۵-۶-۳ شخصیت
۵۹۱-۵-۶-۳ شخصیت ساده
۶۰۲-۵-۶-۳ شخصیت جامع
۶۰۳-۵-۶-۳ شخصیت ایستا
۶۰۴-۵-۶-۳ شخصیت پویا
۶۰۶-۶-۳ شخصیت پردازشی
۶۲۷-۶-۳ گفت‌وگو
۶۲۸-۶-۳ صحنه
۶۳۹-۶-۳ لحن
۶۳۱۰-۴-۶-۳ سبک
۶۸۷-۳ داستانک و شعر

فصل چهارم: تحلیل ساختاری و محتوایی داستانک

۷۱۱-۴ انواع داستانک
۷۳۱-۱-۴ داستانک‌های روانکاوانه
۷۳۱-۱-۱-۴ معلم
۷۴۲-۱-۱-۴ دوم شخص مفرد
۷۶۳-۱-۱-۴ قطار کوچک آهنی
۷۷۴-۱-۱-۴ مترسک
۷۸۵-۱-۱-۴ گمشده‌ی لعنتی
۷۹۶-۱-۱-۴ یک مشت گرفتاری
۸۱۷-۱-۱-۴ گوش بیمارستان

۸۲	۸-۱-۱-۴	اندیشه
۸۲	۹-۱-۱-۴	زندگی
۸۳	۱۰-۱-۱-۴	دیوانه
۸۳	۱۱-۱-۱-۴	فلشر ۱
۸۴	۱۲-۱-۱-۴	فلشر ۲
۸۵	۱۳-۱-۱-۴	فلشر ۱۱
۸۵	۱۴-۱-۱-۴	فلشر ۱۷
۸۶	۱۵-۱-۱-۴	فلشر ۳۸
۸۷	۱۶-۱-۱-۴	عجیب ۲
۸۸	۱۷-۱-۱-۴	شبکه‌های عصبی
۸۹	۱۸-۱-۱-۴	گلدان
۹۱	۱۹-۱-۱-۴	غول پشمالو
۹۱	۲۰-۱-۱-۴	او نمی‌داند
۹۲	۲۱-۱-۱-۴	بازی
۹۲	۲۲-۱-۱-۴	اینجا یادم رفت
۹۳	۲۳-۱-۱-۴	سفارش
۹۴	۲۴-۱-۱-۴	بازار گوسفندها
۹۴	۲۵-۱-۱-۴	بازی
۹۵	۲۶-۱-۱-۴	پارکینگ
۹۵	۲۷-۱-۱-۴	عینکی
۹۶	۲۸-۱-۱-۴	پیرزن شاد
۹۷	۲۹-۱-۱-۴	کمک
۹۷	۳۰-۱-۱-۴	رویای سفر
۹۸	۳۱-۱-۱-۴	شهرت
۹۸	۳۲-۱-۱-۴	نیت
۹۹	۳۳-۱-۱-۴	دلشوره
۹۹	۳۴-۱-۱-۴	مهمان
۱۰۰	۳۵-۱-۱-۴	داداشی
۱۰۲	۳۶-۱-۱-۴	بازی عروس و داماد
۱۰۳	۳۷-۱-۱-۴	از یاد نرفته
۱۰۳	۳۸-۱-۱-۴	حسرت
۱۰۴	۳۹-۱-۱-۴	وقت افطار
۱۰۵	۴۰-۱-۱-۴	سرپناه
۱۰۵	۴۱-۱-۱-۴	آرامش

- ۱۰۶.....۴۲-۱-۱-۴ سایه‌ها
- ۱۰۶.....۴۳-۱-۱-۴ انتخاب
- ۱۰۷.....۴۴-۱-۱-۴ خداحافظی
- ۱۰۸.....۲-۱-۴ داستانک‌های اجتماعی
- ۱۰۸.....۱-۲-۱-۴ دکان سنگی
- ۱۰۹.....۲-۲-۱-۴ دهکده‌ی جهانی
- ۱۱۰.....۳-۲-۱-۴ کتاب غمگین
- ۱۱۰.....۴-۲-۱-۴ قصه‌ی یک ازدواج
- ۱۱۱.....۵-۲-۱-۴ فلشر ۲۶
- ۱۱۲.....۶-۲-۱-۴ فلشر ۲۸
- ۱۱۳.....۷-۲-۱-۴ نردبان
- ۱۱۴.....۸-۲-۱-۴ پیاده رو
- ۱۱۴.....۹-۲-۱-۴ ۹۳ تا گوسفند
- ۱۱۵.....۱۰-۲-۱-۴ سردخانه
- ۱۱۶.....۱۱-۲-۱-۴ کهنسال
- ۱۱۶.....۱۲-۲-۱-۴ زیر نور ماه
- ۱۱۷.....۱۳-۲-۱-۴ همسایه‌ها
- ۱۱۷.....۱۴-۲-۱-۴ استعمار
- ۱۱۸.....۱۵-۲-۱-۴ درختان
- ۱۱۹.....۱۶-۲-۱-۴ دوست بچه‌ها
- ۱۱۹.....۱۷-۲-۱-۴ موعظه
- ۱۲۰.....۱۸-۲-۱-۴ دلتنگ واقعی
- ۱۲۱.....۱۹-۲-۱-۴ آخرین حراج
- ۱۲۲.....۲۰-۲-۱-۴ برای دیگری
- ۱۲۲.....۲۱-۲-۱-۴ مینی مال یعنی این
- ۱۲۳.....۲۲-۲-۱-۴ حساب حساب است کاکا برادر
- ۱۲۴.....۲۳-۲-۱-۴ زن‌ها مرد می‌زایند و مردها درد
- ۱۲۴.....۲۴-۲-۱-۴ گوش زمین سال‌هاست از این حرف‌ها پر است
- ۱۲۵.....۳-۱-۴ داستانک‌های جنگ
- ۱۲۵.....۱-۳-۱-۴ مفقود
- ۱۲۶.....۲-۲-۳-۱-۴
- ۱۲۷.....۱۱-۳-۳-۱-۴
- ۱۲۷.....۱۴-۴-۳-۱-۴
- ۱۲۸.....۱۸-۵-۳-۱-۴

۱۲۹.....	۲۰-۳-۱-۴
۱۲۹.....	۲۷-۳-۱-۴
۱۳۰.....	۳۰-۳-۱-۴
۱۳۰.....	۳۱-۳-۱-۴
۱۳۱.....	۳۴-۳-۱-۴
۱۳۱.....	۳۷-۳-۱-۴
۱۳۲.....	۳۸-۳-۱-۴
۱۳۲.....	۴۰-۳-۱-۴
۱۳۳.....	۴۴-۳-۱-۴
۱۳۳.....	۴۵-۳-۱-۴
۱۳۴.....	۵۱-۳-۱-۴
۱۳۴.....	۶۳-۳-۱-۴
۱۳۵.....	۶۶-۳-۱-۴
۱۳۵.....	۷۶-۳-۱-۴
۱۳۶.....	۷۷-۳-۱-۴
۱۳۶.....	۸۶-۳-۱-۴
۱۳۷.....	۸۸-۳-۱-۴
۱۳۷.....	۹۷-۳-۱-۴
۱۳۸.....	۲۴-۳-۱-۴ آه پرستوها
۱۳۸.....	۲۵-۳-۱-۴ داستانی که نوشته نشد
۱۳۹.....	۲۶-۳-۱-۴ دشمن
۱۴۱.....	۲۷-۳-۱-۴ شیمیایی
۱۴۲.....	۲۸-۳-۱-۴ آرامش یک سرباز
۱۴۲.....	۲۹-۳-۱-۴ وطن پرستی
۱۴۳.....	۳۰-۳-۱-۴ جنگ که تمام شد
۱۴۴.....	۳۱-۳-۱-۴ صدای تیر که شنیدی
۱۴۵.....	۳۲-۳-۱-۴ کارت شناسایی
۱۴۶.....	۳۳-۳-۱-۴ داری می خندی
۱۴۷.....	۳۴-۳-۱-۴ جن هندوانه
۱۴۸.....	۳۵-۳-۱-۴ پنج تومنی زرد
۱۴۹.....	۳۶-۳-۱-۴ جنگ جنگ تا پیروزی
۱۵۰.....	۳۷-۳-۱-۴ در آن دشت برهوت
۱۵۰.....	۳۸-۳-۱-۴
۱۵۱.....	۳۹-۳-۱-۴ رود مرزی

- ۱۵۱..... ۴-۱-۳-۴۰ ...
- ۱۵۲..... سایه ۴۱-۳-۱-۴
- ۱۵۲..... داستانه‌های احساسی ۴-۱-۴
- ۱۵۳..... مسافر ۱-۴-۱-۴
- ۱۵۳..... تو باید چشم‌های سبز داشته باشی ۲-۴-۱-۴
- ۱۵۴..... دنیا و این همه زیبایی ۳-۴-۱-۴
- ۱۵۵..... عروسک ۴-۴-۱-۴
- ۱۵۶..... سفر ۵-۴-۱-۴
- ۱۵۶..... وعده ۶-۴-۱-۴
- ۱۵۷..... فلشر ۳ ۷-۴-۱-۴
- ۱۵۸..... فلشر ۸ ۸-۴-۱-۴
- ۱۵۸..... فلشر ۴۰ ۹-۴-۱-۴
- ۱۵۹..... فلشر ۴۴ ۱۰-۴-۱-۴
- ۱۶۰..... جوجه‌ی یک روزه ۱۱-۴-۱-۴
- ۱۶۱..... یک نگاه عاشقانه ۱۲-۴-۱-۴
- ۱۶۱..... سرنوشت ۱۳-۴-۱-۴
- ۱۶۲..... لیلی ۱۴-۴-۱-۴
- ۱۶۲..... به آدم دیگه ۱۵-۴-۱-۴
- ۱۶۳..... فاصله ۱۶-۴-۱-۴
- ۱۶۳..... درددل ۱۷-۴-۱-۴
- ۱۶۳..... آینه ۱۸-۴-۱-۴
- ۱۶۴..... مرغ عشق ۱۹-۴-۱-۴
- ۱۶۴..... فرزندان او ۲۰-۴-۱-۴
- ۱۶۵..... سه قلوها ۲۱-۴-۱-۴
- ۱۶۵..... خانه‌ی دوست ۲۲-۴-۱-۴
- ۱۶۶..... من وچترها ۲۳-۴-۱-۴
- ۱۶۷..... لی لی لی ۲۴-۴-۱-۴
- ۱۶۷..... چراغ‌های رابطه تاریکند ۲۵-۴-۱-۴
- ۱۶۸..... آن روز ۲۶-۴-۱-۴
- ۱۶۸..... عشق ۲۷-۴-۱-۴
- ۱۶۹..... داستانه‌های طنز ۵-۱-۴
- ۱۶۹..... داستان واقعی ۱-۵-۱-۴
- ۱۷۰..... دیوانه ۲-۵-۱-۴
- ۱۷۱..... اتفاق ۳-۵-۱-۴

۱۷۲.....	۴-۱-۵-۴. اعتراف بزرگ
۱۷۲.....	۴-۱-۵-۵. فلشر ۵
۱۷۳.....	۴-۱-۵-۶. فلشر ۲۹
۱۷۳.....	۴-۱-۵-۷. فلشر ۳۱
۱۷۴.....	۴-۱-۵-۸. پست نگهبانی
۱۷۵.....	۴-۱-۵-۹. محاصره
۱۷۵.....	۴-۱-۵-۱۰. اعتراض
۱۷۵.....	۴-۱-۵-۱۱. حرکت
۱۷۶.....	۴-۱-۵-۱۲. بدبین
۱۷۷.....	۴-۱-۵-۱۳. تلفن همراه
۱۷۷.....	۴-۱-۵-۱۴. فرار
۱۷۸.....	۴-۱-۵-۱۵. خواستگاری
۱۷۹.....	۴-۱-۵-۱۶. دموکراسی
۱۷۹.....	۴-۱-۵-۱۷. ما ز بامی که پریدیم، پریدیم
۱۸۰.....	۴-۱-۵-۱۸. دل نیست کبوتر که چو برخاست نشیند
۱۸۰.....	۴-۱-۵-۱۹. پنهان کاری
۱۸۱.....	۴-۱-۶-۶. داستانک‌های انتقادی
۱۸۱.....	۴-۱-۶-۱. اشتباه
۱۸۲.....	۴-۱-۶-۲. خارهای معلق
۱۸۲.....	۴-۱-۶-۳. باغبان پیر
۱۸۳.....	۴-۱-۶-۴. فلشر ۴
۱۸۴.....	۴-۱-۶-۵. فلشر ۱۹
۱۸۴.....	۴-۱-۶-۶. فلشر ۲۳
۱۸۵.....	۴-۱-۶-۷. فلشر ۲۵
۱۸۶.....	۴-۱-۶-۸. یک استخوان برای خداحافظی
۱۸۷.....	۴-۱-۶-۹. گوسفندی که می‌خواست
۱۸۸.....	۴-۱-۶-۱۰. همین چند خط
۱۸۹.....	۴-۱-۶-۱۱. خاطرات سبز
۱۸۹.....	۴-۱-۶-۱۲. زیارت
۱۹۰.....	۴-۱-۶-۱۳. خوش اخلاق
۱۹۰.....	۴-۱-۶-۱۴. ماهی قرمز هفت‌سین
۱۹۱.....	۴-۱-۶-۱۵. عبور سال‌ها
۱۹۲.....	۴-۱-۶-۱۶. قفس
۱۹۳.....	۴-۱-۶-۱۷. وسواس

۱۹۳	۱-۶-۱۸	صندلی
۱۹۳	۱-۶-۱۹	چشم انداز
۱۹۴	۱-۶-۲۰	بالا تر از همه
۱۹۴	۱-۶-۲۱	رنگ‌ها
۱۹۵	۱-۶-۲۲	به دنبال نان
۱۹۶	۱-۶-۲۳	روزگار او
۱۹۶	۱-۶-۲۴	گل‌ها
۱۹۷	۱-۶-۲۵	کبوتران
۱۹۸	۱-۶-۲۶	عصر پیامک
۱۹۸	۱-۶-۲۷	عجب حکایتی
۱۹۹	۱-۶-۲۸	درد جاودانگی
۲۰۰	۱-۷-۷	داستانک‌های روابط خانواده
۲۰۰	۱-۷-۱	مژدگانگی
۲۰۱	۱-۷-۲	شب عید
۲۰۲	۱-۷-۳	زنی بالای پل
۲۰۳	۱-۷-۴	دلهره
۲۰۳	۱-۷-۵	آینده
۲۰۴	۱-۷-۶	فلشر ۶
۲۰۴	۱-۷-۷	فلشر ۳۴
۲۰۵	۱-۷-۸	از میان پارچه آسمان پیداست
۲۰۶	۱-۷-۹	شخصیت دوگانه
۲۰۷	۱-۷-۱۰	انگشتر
۲۰۷	۱-۷-۱۱	تا قبرستان
۲۰۸	۱-۷-۱۲	سه‌شنبه
۲۰۹	۱-۷-۱۳	کوچه‌ی خلوت
۲۱۰	۱-۷-۱۴	سنگ‌قبر
۲۱۰	۱-۷-۱۵	اگر من یک مرد پولدار بودم
۲۱۱	۱-۷-۱۶	مراسم تدفین
۲۱۲	۱-۷-۱۷	یک مکالمه‌ی تلفنی
۲۱۳	۱-۷-۱۸	هدیه‌ی برف
۲۱۳	۱-۷-۱۹	قول
۲۱۴	۱-۷-۲۰	مادربزرگ
۲۱۵	۱-۷-۲۱	پایان خستگی
۲۱۵	۱-۷-۲۲	مادر

- ۲۱۶..... ۴-۱-۷-۲۳. بعد از مادر
- ۲۱۶..... ۴-۱-۷-۲۴. راز
- ۲۱۷..... ۴-۱-۷-۲۵. سیم‌خاردار
- ۲۱۸..... ۴-۱-۷-۲۶. دو روز
- ۲۲۰..... ۴-۱-۸-۸. داستانک‌های نمادین
- ۲۲۰..... ۴-۱-۸-۱. ترس
- ۲۲۱..... ۴-۱-۸-۲. سرنوشت
- ۲۲۲..... ۴-۱-۸-۳. نقاب
- ۲۲۲..... ۴-۱-۸-۴. فلشر ۱۲
- ۲۲۳..... ۴-۱-۸-۵. فلشر ۲۱
- ۲۲۴..... ۴-۱-۸-۶. راه رفتن
- ۲۲۴..... ۴-۱-۸-۷. ترس
- ۲۲۵..... ۴-۱-۸-۸. تو یک خرگوش بودی
- ۲۲۵..... ۴-۱-۸-۹. برج
- ۲۲۶..... ۴-۱-۸-۱۰. پرنده‌ی طلایی
- ۲۲۷..... ۴-۱-۸-۱۱. تله
- ۲۲۷..... ۴-۱-۸-۱۲. آرامش گنجشک‌ها
- ۲۲۸..... ۴-۱-۸-۱۳. دل نازک
- ۲۲۸..... ۴-۱-۸-۱۴. چهل تیکه
- ۲۲۹..... ۴-۱-۸-۱۵. کار دنیا مثل تصمیم‌های ما عطسه برانگیز نیست
- ۲۲۹..... ۴-۱-۹-۱. قیام
- ۲۳۱..... ۴-۱-۹-۲. فرهنگ
- ۲۳۳..... ۴-۱-۹-۳. کوچک‌ترین مبارز
- ۲۳۳..... ۴-۱-۱۰-۱۰. داستانک‌های لطیفه‌وار و شاعرانه
- ۲۳۳..... ۴-۱-۱۰-۱. پرواز
- ۲۳۴..... ۴-۱-۱۰-۲. مرگ زرد
- ۲۳۵..... ۴-۱-۱۰-۳. تصادف
- ۲۳۵..... ۴-۱-۱۰-۴. فرشته‌ها
- ۲۳۶..... ۴-۱-۱۰-۵. روباه
- ۲۳۶..... ۴-۱-۱۰-۶. نفرت
- ۲۳۷..... ۴-۱-۱۰-۷. حکایت روشن
- ۲۳۷..... ۴-۱-۱۰-۸. دفتر روزانه
- ۲۳۸..... ۴-۱-۱۰-۹. نتیجه

- ۲۳۸..... ۴-۱-۱۰-۱۰. کیوتر سفید
- ۲۳۹..... ۴-۱-۱۰-۱۱. انگشت
- ۲۳۹..... ۴-۱-۱۰-۱۲. قایم‌باشک
- ۲۴۰..... ۴-۱-۱۰-۱۳. ساعت‌فروش
- ۲۴۰..... ۴-۱-۱۰-۱۴. اثبات
- ۲۴۱..... ۴-۱-۱۰-۱۵. با من بمان
- ۲۴۱..... ۴-۱-۱۰-۱۶. دروغ‌کتبی
- ۲۴۱..... ۴-۱-۱۰-۱۷. لطفا مرگ را دو سه سطری کش بدهید...
- ۲۴۲..... ۴-۱-۱۱. داستانک‌های بازآفرینی شده.....
- ۲۴۲..... ۴-۱-۱۱-۱. بازنویسی داستان گرگ و بره‌ها (۱).....
- ۲۴۳..... ۴-۱-۱۱-۲. بازنویسی داستان گرگ و بره‌ها (۲).....
- ۲۴۴..... ۴-۱-۱۱-۳. بازنویسی داستان گرگ و بره‌ها (۳).....
- ۲۴۴..... ۴-۱-۱۱-۴. بازنویسی داستان گرگ و بره‌ها (۴).....
- ۲۴۲..... ۴-۱-۱۱-۵. الف لیله و لیله.....
- ۲۴۵..... ۴-۱-۱۱-۶. سفر به دیگر سو.....
- ۲۴۷..... پی‌نوشت.....

فصل پنجم: جمع‌بندی

- ۲۴۹..... ۵-۱. بررسی نهایی.....
- ۲۵۳..... ۵-۲. پیشنهادات برون‌متنی.....

فهرست نمودار

- ۵۲..... ۳-۱. نمودار ساختار داستانک.....
- ۲۵۵..... ۵-۱-۱. نمودار عنوان در داستانک‌های روانکاوانه.....
- ۲۵۵..... ۵-۱-۲. نمودار تعداد کلمات داستانک‌های روانکاوانه.....
- ۲۵۶..... ۵-۱-۳. نمودار مکان در داستانک‌های روانکاوانه.....
- ۲۵۶..... ۵-۱-۴. نمودار زمان در داستانک‌های روانکاوانه.....
- ۲۵۷..... ۵-۱-۵. نمودار شخصیت در داستانک‌های روانکاوانه.....
- ۲۵۸..... ۵-۲-۱. نمودار عنوان داستانک‌های اجتماعی.....
- ۲۵۸..... ۵-۲-۲. نمودار تعداد کلمات داستانک‌های اجتماعی.....
- ۲۵۹..... ۵-۲-۳. نمودار مکان در داستانک‌های اجتماعی.....
- ۲۵۹..... ۵-۲-۴. نمودار زمان در داستانک‌های اجتماعی.....
- ۲۶۰..... ۵-۲-۵. نمودار شخصیت در داستانک‌های اجتماعی.....
- ۲۶۱..... ۵-۳-۱. نمودار عنوان داستانک‌های جنگ.....
- ۲۶۱..... ۵-۳-۲. نمودار تعداد کلمات داستانک‌های جنگ.....
- ۲۶۲..... ۵-۳-۳. نمودار مکان در داستانک‌های جنگ.....

- ۲۶۲..... ۵-۳-۴. نمودار زمان در داستانک‌های جنگ
- ۲۶۳..... ۵-۳-۵. نمودار شخصیت در داستانک‌های جنگ
- ۲۶۴..... ۵-۴-۱. نمودار عنوان داستانک‌های احساسی
- ۲۶۴..... ۵-۴-۲. نمودار تعداد کلمات داستانک‌های احساسی
- ۲۶۵..... ۵-۴-۳. نمودار مکان در داستانک‌های احساسی
- ۲۶۵..... ۵-۴-۴. نمودار زمان در داستانک‌های احساسی
- ۲۶۶..... ۵-۴-۵. نمودار شخصیت در داستانک‌های احساسی
- ۲۶۷..... ۵-۵-۱. نمودار عنوان داستانک‌های طنز
- ۲۶۷..... ۵-۵-۲. نمودار تعداد کلمات در داستانک‌های طنز
- ۲۶۸..... ۵-۵-۳. نمودار مکان در داستانک‌های طنز
- ۲۶۸..... ۵-۵-۴. نمودار زمان در داستانک‌های طنز
- ۲۶۹..... ۵-۵-۵. نمودار شخصیت در داستانک‌های طنز
- ۲۷۰..... ۵-۶-۱. نمودار عنوان داستانک‌های انتقادی
- ۲۷۰..... ۵-۶-۲. نمودار تعداد کلمات داستانک‌های انتقادی
- ۲۷۱..... ۵-۶-۳. نمودار مکان در داستانک‌های انتقادی
- ۲۷۱..... ۵-۶-۴. نمودار زمان در داستانک‌های انتقادی
- ۲۷۲..... ۵-۶-۵. نمودار شخصیت در داستانک‌های انتقادی
- ۲۷۳..... ۵-۷-۱. نمودار عنوان داستانک‌های روابط خانواده
- ۲۷۳..... ۵-۷-۲. نمودار تعداد کلمات داستانک‌های روابط خانواده
- ۲۷۴..... ۵-۷-۳. نمودار مکان در داستانک‌های روابط خانواده
- ۲۷۴..... ۵-۷-۴. نمودار زمان در داستانک‌های روابط خانواده
- ۲۷۵..... ۵-۷-۵. نمودار شخصیت در داستانک‌های روابط خانواده
- ۲۷۶..... ۵-۸-۱. نمودار عنوان داستانک‌های نمادین
- ۲۷۶..... ۵-۸-۲. نمودار تعداد کلمات داستانک‌های نمادین
- ۲۷۷..... ۵-۸-۳. نمودار مکان در داستانک‌های نمادین
- ۲۷۷..... ۵-۸-۴. نمودار زمان در داستانک‌های نمادین
- ۲۷۸..... ۵-۸-۵. نمودار شخصیت در داستانک‌های نمادین
- ۲۷۹..... ۵-۹-۱. نمودار عنوان داستانک‌های تاریخی
- ۲۷۹..... ۵-۹-۲. نمودار تعداد کلمات داستانک‌های تاریخی
- ۲۸۰..... ۵-۹-۳. نمودار مکان در داستانک‌های تاریخی
- ۲۸۰..... ۵-۹-۴. نمودار زمان در داستانک‌های تاریخی
- ۲۸۱..... ۵-۹-۵. نمودار شخصیت در داستانک‌های تاریخی
- ۲۸۲..... ۵-۱۰-۱. نمودار عنوان داستانک‌های لطیفه‌وار و شاعرانه
- ۲۸۲..... ۵-۱۰-۲. نمودار تعداد کلمات داستانک‌های لطیفه‌وار و شاعرانه

۲۸۳.....	۵-۱۰-۳. نمودار مکان در داستانک‌های لطیفه‌وار و شاعرانه
۲۸۳.....	۵-۱۰-۴. نمودار زمان در داستانک‌های لطیفه‌وار و شاعرانه
۲۸۴.....	۵-۱۰-۵. نمودار شخصیت در داستانک‌های لطیفه‌وار و شاعرانه
۲۸۵.....	۵-۱۱-۱. نمودار تعداد کلمات در داستانک‌های بازنویسی شده
۲۸۵.....	۵-۱۱-۲. نمودار مکان در داستانک‌های بازنویسی شده
۲۸۶.....	۵-۱۱-۳. نمودار زمان در داستانک‌های بازنویسی شده
۲۸۶.....	۵-۱۱-۴. نمودار شخصیت در داستانک‌های بازنویسی شده
۲۸۷.....	کتابنامه
۲۹۱.....	منابع مقالات
۲۹۳.....	سایت‌ها و وبلاگ

پژوهش حاضر حاصل سه سال مطالعه و بررسی مباحث ادبیات داستانی و به طور خاص داستان‌نویسی و مبانی نظری مینی‌مالیسم است.

بکر و نو بودن موضوع مورد پژوهش، نبود منابع قوی و دست اول، گسستگی مطالب و تفاوت فاحش میان نظریه‌پردازان و کمبود نمونه در ادبیات داستانی ایران از مشکلات این کار بوده است. در این پژوهش سعی گردید؛ بدون پیشداوری و تعصب ملی به بحث داستانک پرداخته شود. کتاب‌ها، مقالات، ترجمه‌ها، سایت‌ها، وبلاگ‌ها و بحث و گفت‌وگو با برخی از صاحب‌نظران و نویسندگان داستانک، مواد خام و اولیه‌ی این کار را آماده نمود.

گسستگی مطالب و اختلاف آراء نظریه‌پردازان، به اندازه‌ای است که کمتر می‌توان به نتیجه‌ای واحد و ثابت رسید. متأسفانه بیان نظر بدون پشتوانه‌ی علمی و آماری از ویژگی‌های بارز مقالاتی است که درباره‌ی داستانک و مینی‌مال نوشته شده است.

در فصل اول این پژوهش؛ به تعریف مسئله، بیان ضرورت پژوهش و بیان فرضیه‌ها پرداخته شده است. پیشینه‌ی آن مورد بررسی قرار گرفته و اهداف تحقیق بیان گردیده است. روش تحقیق در این پژوهش به شیوه‌ی کتابخانه‌ای - توصیفی بوده است.

در فصل دوم؛ پیدایش سبک مینی‌مال و علل به وجود آمدن آن مورد توجه قرار گرفته، عوامل پدید آمدن چنین سبکی در کشورهای داعی این سبک بیان شده است و از مهم‌ترین عوامل ورود سرعت و تکنولوژی، کمی وقت و بی‌حوصلگی انسان معاصر عنوان شده است. در بخشی از این فصل ویژگی‌های نویسندگان و خوانندگان داستان‌های کوتاه‌کوتاه مورد توجه قرار گرفته، نظرات موافقان و مخالفان مینی‌مالیسم بیان شده است. در پایان این فصل به جایگاه مینی‌مال در ایران پرداخته شده، در این بخش نیز نظرات موافقان و مخالفان ایرانی در مورد ظهور و حضور سبک مینی‌مال و نفوذ آن در ادبیات داستانی ایران، بیان گردیده است.

فصل سوم؛ به بررسی ساختار داستان و داستانک می‌پردازد. در این بخش معلوم می‌شود که داستانک با داستان - های مینی‌مال غرب از حیث ساختار و مضمون با یکدیگر تفاوت‌هایی دارد. با وجود اینکه، کتابی در موضوع ساختار داستانک در ایران وجود ندارد و در غرب هم به صورت گسسته به آن پرداخته شده است، مباحث این فصل با توجه به نظرات منتقدان جمع‌بندی شده است. در پایان این فصل؛ به طور مجزا به شباهت‌ها و تفاوت‌های داستانک با داستان - های مینی‌مال غرب، لطیفه و شعر پرداخته شده است.

فصل چهارم که بیشترین حجم پژوهش و بحث اصلی پایان‌نامه را مورد بررسی قرار می‌دهد شامل بررسی ساختاری و مضمونی ۲۵۰ داستانک فارسی است. در این میان داستان‌هایی به چشم می‌خورند که با توجه به مباحث مطرح شده در بخش ساختار، زیر مجموعه‌ی داستانک قرار نمی‌گیرند، اما از آنجا که در مجموعه‌هایی با عنوان داستان‌های مینی‌مال و یا داستان‌های کوتاه‌کوتاه چاپ شده‌اند و یا در معرفی آن داستان‌ها چنین عنوان‌هایی به آن‌ها داده شده است؛ در این مجموعه مورد توجه قرار گرفته‌اند. با توجه به کمبود نمونه و تازه‌کار بودن اغلب نویسندگان ایرانی در این زمینه، تنوع موضوع و سبک بسیار کم به چشم می‌خورد.

فصل پنجم که فصل پایانی این پژوهش است به جمع‌بندی مباحث طرح شده در چهار فصل قبل و ارائه‌ی نمودارهای ساختاری و محتوایی داستانک‌های مورد بررسی در فصل چهارم می‌پردازد. همچنین پیشنهادهای درون متنی و برون متنی مرتبط با موضوع مورد بررسی نیز در این فصل آورده شده است.

فصل اول: کلیات

۱-۱ بیان مسئله

داستانک^۱ و مینی مال^۲ در مقایسه با تاریخچه‌ی ادبیات داستانی ایران و جهان موضوعی نو و بکر است که می‌توان در مجلات و روزنامه‌ها مقالات متعدد فارسی و غیرفارسی، که بعضاً توسط افراد معدودی ترجمه شده‌اند، در بررسی و نقد این نوع ادبی یافت؛ اما تاکنون کتاب جامع و یا تحقیق مفصلی در این زمینه به رشته‌ی تحریر درنیامده است.

مشکل عدم توجه به این گونه‌ی ادبی در داستانک‌های فارسی به خوبی مشهود است. به نظر می‌رسد با افزایش روزانه‌ی داستانک و خوانندگانی که مشتاقانه در پی یافتن حقیقت در داستانک‌ها هستند، بررسی و تحلیل موضوع و ساختار این نوع ادبی و پیشینه‌ی آن موضوع تازه‌ای است که می‌تواند به سیر تکامل این نوع داستان‌نویسی در زبان فارسی کمک کند.

در این پژوهش سعی گردید برای پرسش‌های زیر جواب مناسبی یافت شود:

۱. جایگاه هنری داستانک در میان انواع ادبی کجاست؟

۲. آیا داستانک در ادبیات کلاسیک فارسی سابقه دارد؟

۳. داستانک در عصر حاضر چه نقشی را ایفا می‌کند؟

۴. آیا می‌توان از طریق داستانک بعضی حقایق لازم را به مخاطبان انتقال داد؟

1.Short short story.

2.Minimal.

۲-۱. ضرورت تحقیق

با توجه به نوپایی و بکر بودن مکتب مینی مالیسم به نظر می‌رسد این نوع ادبی هنوز قالب مشخص و درستی برای خودنمایی نیافته است.

با نگاهی به مراحل آغازین این نوع تجربه‌های ادبی، نوشتن این پژوهش از این جهت ضروری می‌نماید که می‌تواند مسیر تکامل این نوع داستانی را تعقیب نماید و تا آنجا که ممکن است از انحراف آن جلوگیری کند و در صورت امکان، پشتوانه‌ی سنتی آن را بیابد.

۳-۱. پیشینه‌ی تحقیق

به سختی می‌توان کتابی را یافت که به صورت دقیق و علمی تولد و تکامل این نوع ادبی را پیگیری کند.

نه تنها در ادبیات ایران بلکه در ادبیات جهان نیز به این نوع ادبی بی‌مهری شده است. آمریکا خود را پیشقراول این سبک می‌داند. مقالاتی جسته و گریخته درباره‌ی حضور مینی‌مالیسم در ادبیات ژاپن، آلمان و برخی دیگر از کشورها دیده می‌شود.

در ادبیات ایران نیز چنین بی‌مهری‌ای دیده می‌شود، "داستانک" تنها در کتاب‌های محدودی آن هم در حد یک یا دو صفحه تعریف شده و گاه مورد بررسی قرار گرفته است از جمله:

جمال میرصادقی در ادبیات داستانی، حسین پاینده در کتاب نقد ادبی و دمکراسی، فرید امین‌الاسلام در نگرشی بر داستان‌های مینی‌مالیستی و مصطفی مستور در مبنای داستان کوتاه به این امر به صورتی گذرا توجه نموده‌اند.

با توجه به امکانات موجود وجست‌وجوهای انجام گرفته، روشن گردید که در زمینه‌ی تحلیل ساخت و مضمون داستانک‌های معاصر فارسی پایان نامه نوشته نشده است. آنچه در این زمینه در بخش پایان نامه‌ها وجود دارد کاری است با عنوان "طبقه بندی و تحلیل حکایات مینی‌مالیستی کشف‌المحجوب هجویری" از **سهیلا روستا** در دانشگاه گیلان.

تعداد مقالاتی که با این موضوع نوشته شده‌اند به مراتب بیش از کتاب است ولی مقالات نوشته یا ترجمه شده غالباً به مباحث کلی درباره‌ی مینی‌مالیسم پرداخته‌اند. محتوای بسیاری از این مقالات چیزی جز تکرار نظریات همسان و انتقادات مشابه نیست و از آنجا که بسیاری از این مقالات بدون

کلیات.....۳

ذکر منبع و مآخذ به این امر اقدام کردند نمی‌توان اصل را از فرع و نظریه‌پرداز واقعی را از مقلد تشخیص داد.

در این مقالات داستانک‌های مورد بررسی اغلب مربوط به ادبیات آمریکاست. در مورد ادبیات فارسی تنها به بیان جملات کوتاهی اکتفا شده است که نشان می‌دهد به نظر برخی به طور مثال **سعدی** یک مینی‌مالیست بوده ولی تحقیق و بررسی دقیق روی آثار فارسی انجام نشده است، حتی برخی معتقدند ایران هنوز به دوره ی مینی‌مالیسم نرسیده است.

گذشته از اختلاف نظر موجود در این زمینه، سعی گردیده است منابع اصلی و فرعی مورد بررسی قرار گیرد و پیشینه‌ای هرچند کوتاه برای داستانک‌ها در نظر گرفته شود؛ زیرا نیک می‌دانیم که هیچ گونه‌ی ادبی و غیرادبی نمی‌تواند به ناگاه چون بوته ای خار سر برآورد و قد علم نماید.

۴-۱ اهداف تحقیق

متاسفانه منابعی که با موضوع داستانک یا بررسی ساختار و موضوع این نوع ادبی نوشته شده باشد؛ بسیار کم و انگشت شمار است. گویا این نوع ادبی، طفلی است که فقط صاحب نام است و هیچ کس با ویژگی‌ها و شخصیت آن آشنایی ندارد.

نظریه‌پردازان معتقدند که ادامه‌ی حیات هر داستان منوط به ارزیابی مداوم است ولو اینکه ارزیابی در حد یک برداشت و ملاحظه شخصی باشد.

این پژوهش در ادامه اهداف زیر را پیگیری می‌نماید:

۱. رسیدن به تعریفی روشن برای داستانک در ادب فارسی با توجه به تعریف‌ها و نمونه‌های موجود.

۲. بررسی ساختار و محتوای داستانک‌های معاصر ایران.

۳. معرفی برخی از داستانک‌های فارسی.

۴. بررسی راه‌های پیموده شده و پیش رو در بخش مذکور.

۵-۱ فرضیه های تحقیق

در ادب فارسی هنوز جامعه‌ی آماری چشم‌گیری از داستانک‌ها در دسترس نیست، به همین سبب آنچه به عنوان فرضیه بیان می‌گردد محل جولان و بررسی گسترده‌ای ندارد. آنچه از خواندن داستانک‌های معدود به نظر می‌رسد بیان فرضیه‌های زیر است:

۱. در ادبیات فارسی کلاسیک، داستانک وجود دارد.

۲. داستانک‌های معاصر فارسی معنی‌گراتر و مفهومی‌تر از مینی‌مال‌های خارجی هستند.

تحلیل ساختار و مضمون داستانک‌های معاصر فارسی.....^۴
۳. داستانک طرحی است که قابلیت داستان شدن را دارد. (داستانک یک داستان کامل است.)

۱-۶. روش تحقیق

این پژوهش به روش کتابخانه‌ای - توصیفی انجام شده است. ابتدا سعی گردیده مبانی نظری داستانک با مطالعه‌ی فرهنگ‌ها و آثار تئوریک در زمینه‌ی ساختار، عناصر داستان و نقد بیان شود. فیش‌برداری از نکات قابل اعتنا برای این پژوهش، تنظیم و تدوین فیش‌های تهیه شده، تهیه و مطالعه‌ی مجموعه داستانک‌های موجود و در پایان بررسی این مجموعه‌ها به لحاظ ساختار و محتوا کارهای صورت گرفته در این مجموعه است.

فصل دوم: مبانی نظری